

Þróstur Eiríksson

«Lex cantandi –
lex credendi.

Kirkemusikk som praktisk-
teologisk disiplin»

- "Tak for vores sprog og kultur. Tak for den lyttende opmærksomhed. Fortryld os med sang og musik, så vi kommer med håb mod fremtiden."
- "Gør os til en syngende, spillende og legende menneskehed. Værn os på den måde mod mismod og avmakt. Giv os åbne sind og giv os mod til å ta til genmæle mod løgn og mismod.»

(Peter Skov-Jakobsen, Københavns biskop. Bønn ved frihetsmarkeringen 4.5. 2025 i Københavns Domkirke)

«Til Badet og Bordet, til Bønnen
og Ordet,
Jeg kalder Hver Søgende Sjæl».

WEST DENMARK LUTHERAN CHURCH

Den danske
Psalmehog
met mange Christeli-
ge Psalmer / Ordentlig
tilsammenset / forme-
ret oc forbedret.

Aff
Hans Thomissen.

Prentet i Kjøbenhavns / aff
Laurens Beues
dickt.

Cum gratia et Privilegio Serenissimæ
Regiæ Maiestatis.

Fra Hans Thomissøns salmebok 1569

Guds ord er i sig selff den allerliffeligste Musica/som giffuer trøst oc lif mit i dødsens nød/oc rettelige kand fryde hiertet: Men naar der kommer en sød oc lifflige sang oc Melodie der til (som er ocsaa Guds synderlig gaffue) da faar denne Sang en ny krafft/oc gaar dybere ind i hiertet / saa at Texten / som er saa gaat som Sangens Siel/rører hiertet meer/oc glemmis icke lettelig.

Trilogien om

Gutten

Jón Kalman Stefánsson

«Storslagent»

Gabriel Vosgraff Moro, VG

«Himmelsk»

Sindre Hovdenakk, VG

press

Ordene våre er som et
slags redningsmann-
skap i uavlatelig
utrykning, de skal redde
svunne hendelser og
sluknede liv fra
glemselens svarte hull,
og det er slett ingen liten
oppgave, men de kan
 gjerne finne noen svar
underveis, og så redde
oss herfra før det blir for
sent.

Orðin okkar eru einskonar
björgunarsveitir í
þrotlausu útkalli, þær eiga
að bjarga liðnum
atburðum og slokknuðum
lífum undan svartholi
gleymskunnar og það er
alls ekki smátt hlutverk,
en þær mega í leiðinni
gjarnan finna einhver svör,
og síðan bjarga okkur
hérðan áður en það verður
um seinan.

Are Brean og Geir Olve Skeie

MUSIKK og HJERNEN

«En fascinerende
fortelling om musikkens
makt over mennesket.»
AFTENPÅTIDEN

Om musikkens magiske kraft
og fantastiske virkning på hjernen

GAPPELEN DAMM

- I Hva gjør hjernen med musikk?
- II Hva gjør musikken med hjernen?
- III Musikkens terapeutiske funksjon.

Musikk og følelser

- «Musikk kan ikke formidle følelser, kun gi assosiasjoner til følelser» (Paul Hindemith)
- «Musikk evner å fremkalle et rikt spekter av følelser. [...] Disse er gjerne ledet av fysiologiske endringer». (Brean & Skeie)

Hva er kirkemusikk?

Fra fordraget «Finnes det kristen musikk» av Stig Wernø Holter

- «Den musikk som til enhver tid fremføres i kirken.»
- «Den liturgiske musikken.»
- «Musica sacra»

Gudstjenesten som «Gesamtkunstwerk»

- Bygningskunsten
- Billedkunsten
- Tekstilkunsten
- Talekunsten
- Poesien
- Musikken
- Dramaturgien
- ... og mye annet.

Sangens helsebringende fordeler

(Fra rapporten «Sang og velvære» av Anne Haugland Balsnes.)

- Det fysiske området
- Det psykologiske / emosjonelle området
- Det kognitive området

N13: 677

- «En bønn er gjemt i
hjerteslagets
rytme»

Jon Roar Bjørkvold

(Fra utstillingen «Gjenklang – Musikken etter 22.juli»
på 22.juli-senteret.)

- «Hva er ditt våpen?»
- «Vårt våpen er sangen!
Det er det sterkeste vi har»
- «Den musiske
beredskapen må være på
plass!»

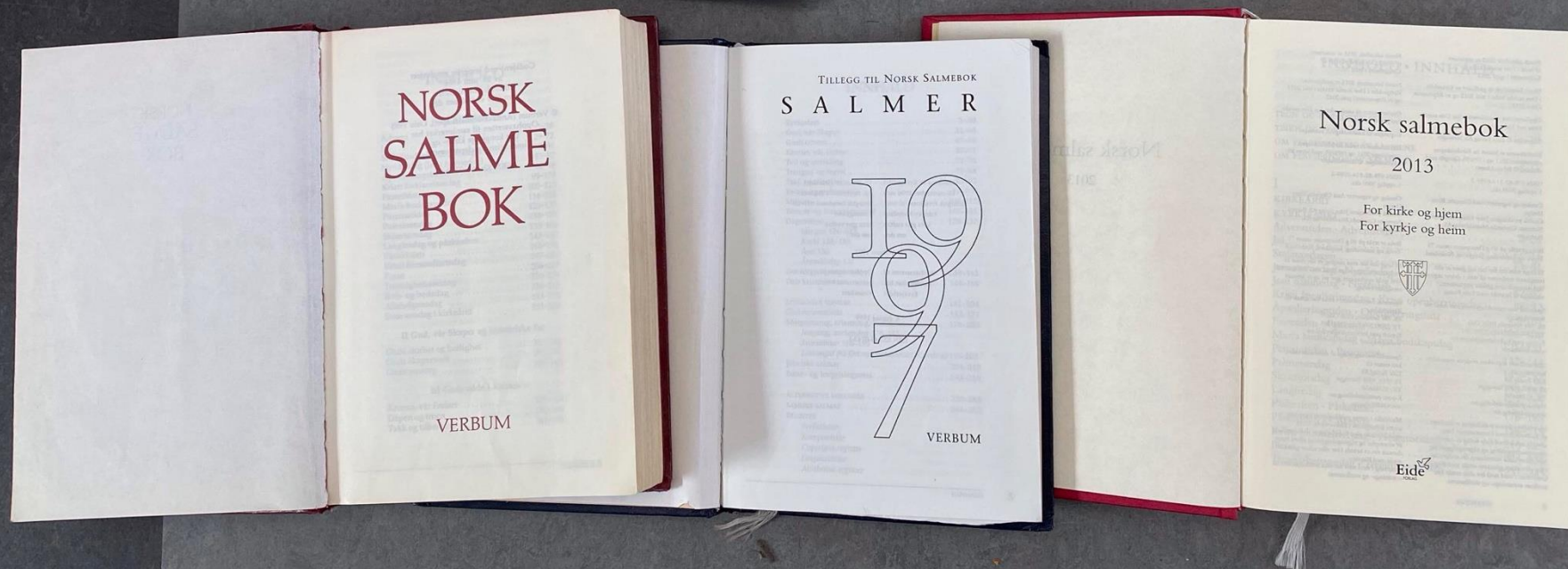
Bjørn Eidsvåg

(Fra utstillingen «Gjenklang – Musikken etter 22.juli» på 22.juli-senteret.)

- «Musikkens kraft er enorm, det vet vi alle sammen. Jeg har vokst opp med bedehussanger og arbeidersanger, altså på bedehus og Folkets hus.»
- «På Folkets hus får du frihet, solidaritet, likhet, brorskap. På bedehuset får du de samme verdiene, men i tillegg får du nåde og tilgivelse.»

Norske salme- bøker og salmebok- tillegg

drikk hans blod, Og stå op som han opstod!

5. Ja, ta sannhets ord i pant, Hans som døden overvant, Da i ånden alt du har Syn for herligheten klar, Smaker, hvad enn brytes ned, Aldri dødens bitterhet.

6. Evig da i glede stor Skal vi leve med Guds ord, Som når verden bratt forgår, Salig, seierrik består, Deller mildt sin guddoms glans Med alt jordisk som er hans.

Grundtvig (15). L. B. N.

Tone: Jesus er mitt håp, min trøst.

299 MINNES vi en fulltro venn I det fjerne alle dage, Ønskende han snart igjen Må med fryd tilbake drage — Frelser, i din menighet Skal ditt minne vare ved.
2. For vår trang du kom til jord, For vår synd du gikk i døden, Til vårt gagn du høit opfor, Kommer oss til hjelp i nøden, Bad oss så det glemmes ei: Venner mine, minnes mig!

3. Når da om ditt nadverdbord Tett vi samler oss her nede Med den tro at i ditt ord Du er sannelig til stede, Minnet gløder i vårt bryst, Giver tungen englerøst.

4. Jesus Kristus, fulltro venn! Skap da i oss hjerter fromme, Som, til snart vi ses igjen, Vil dig trofast ihukomme, Søke livet i ditt navn, Finne gleden i din favn!

Gerard Thomas Noel, engelsk prest, d. 1851. Grundtvig (15).

Tone: O Gud, du gode Gud.

300 DU skjenker mig dig selv, Du selv min del vil være, Min Jesus, si hvad skal Jeg dig igjen forære? Alt hvad jeg er og har, For intet regnes kan, Alt hvad jeg kan og vet, Det veier ei et grand.

2. Du skjenker mig dig selv, O sol, min sjel at glede, Hvor kan jeg mere nu Gå her i sørgeklæde? Ti kjærligheten din Nu skinner i mitt bryst Og

gleder hjertet med Sitt lys og milde lyst.

3. Du skjenker mig dig selv, Guds manna, mig at føde; Min sjel er mett, som før Var hungrig, trett og øde. Ditt brød har gjort mig sterk På denne ørkenvei; Av forråd har jeg nok, Så jeg vansmekter ei.

4. Min tro jeg skjenker dig, Min brudgom, jeg er bruden; Jeg vilde heller dø Enn være dig foruten. Jeg lever, ikke jeg, Du lever selv i mig, Og hvad jeg lever nu, Det lever jeg i dig.

Heinrich Elmenhorst, tysk prest, d. 1704. Brorson (11). L. H.

Jesu lidelse.

301 JESUS, dine dype vunder Og din smertefulle død Trøster mig i alle stunder I all sjels og legems nød. Faller noget ondt mig inn, Straks jeg tenker i mitt sinn På din pine, som forbyder Mig å drive skjemt med lyter.

2. Om mig verden vil forlede Hen på lystens brede vei, Hvor det kun er syndig glede, Da jeg skuer, Frelser, dig, Ser den byrde tung og svar Du for mig tålmodig bar — Så kan jeg i alvor blive Og all verdens lyst fordrive.

3. Ja mot all ting som mig

krenker, Giver dine vunder kraft; Når min sjel i dem sig senker, Finner jeg ny levesaft. Din den sterke seierdød Vender all min strid og nød, Du som salighet mig bragte Da du døden for mig smakte.

4. Jeg på dig min tro har grunnet, Du min ene tilflukt sann, Og din død har døden bundet, Så den mig ei døde kan. At min sjel har del i dig, Trøster, styrker, redder mig, Og din nåde har mig givet Å stå op med dig til livet.
5. Har jeg dig i hjertet inne, Du all godhets kilde-spring, Skal jeg ingen

Nr.123^a Jesus, dine dype vunder

L.301 10 36 54 215 252 286 304 305 306 307 308 312 317 361 398 426 470 528 533 630 647 704 712 721 728 744

154

Nn. 242 28 38 55 227 257 261 322 550 599 645 v.2

Huguenott-melodi 1551
(Schörrings form 1783)

Je - sus, di - ne dy - pe vun - der og din smer - te - ful - le död

trö - ster mig i al - le stun - der i all sjels og le - gems nöd.

Fal - ler no - get ondt mig inn, straks jeg ten - ker i mitt sinn

på din pi - ne, som for - by - der mig å dri - ve skjemt med ly - ter.

Figuralmusik

- Chorus choralis
- Chorus figuralis

Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg. (Åp. 3,20)

<https://www.youtube.com/watch?v=j7sulZg515w&list=PL2VFIT-QLVCQXn1yFNYIeTfg8Xdt5eX5f&index=14>

Recitativo. (Offenbarung St. Johannis, Cap. 3, V. 20.)
(Largo ♩ = 60.)

Da Capo dal Segno.⁷⁸

Basso.

Sie-he, sie-he! Ich ste-he vor der Thür und klop-fe an, und klopfe
Look ye, look ye! I stand be-fore the door and knock* there-on, and knock there.

p sempre staccato

an. So Je-mand mei-ne Stim-me hö-ren wird und die Thür auf-thun: zu
on. If an - y man shall har - ken to my voice and shall op - en it: then
(If an - y, an - y man shall hear my voice)

dem wer-de ich ein-ge-hen und das Abendmahl mit ihm halten und er mit mir.

I will come in un-to him and will bide there and sup there with him, and he with me.

Johannespasjonen – Peters svik

<https://youtu.be/1ygzbDk8WgM?si=0b12pAysR8GjoaMx>

Nº 16. Recitativo.

Evang.

Und Han-nas san-dte ihn ge-bun-den zu dem Ho-hen-prie-ster

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It begins with a whole rest, followed by a series of eighth and quarter notes. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a grand brace. It features a series of chords and single notes, with a long horizontal line connecting the two staves across the first measure.

Ca-i-phas; Si-mon Petrus stund und wär-me-te sich, da sprachen sie zu

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It begins with a quarter note, followed by a series of eighth and quarter notes. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a grand brace. It features a series of chords and single notes, with a long horizontal line connecting the two staves across the first measure.

Nº 17. Coro. (NBA 12b)

35

6

Allegro.

Sopran.

Bist du nicht,

bist du nicht,

bist du nicht,

Alt.

Bist du nicht,

bist du nicht,

bist du

Tenor.

ihm:

Bist du nicht seiner Jün-ger ei-ner?

bist du

Bass.

Bist du nicht seiner Jün-ger ei-ner?

bist du nicht,

bist du nicht,

Allegro.

10

The musical score is written for four voices (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The lyrics are in German. The vocal parts are arranged in four staves, with the piano accompaniment at the bottom. The lyrics are: "bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner nicht, bist du nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht, nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner bist du nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht, bist du nicht, bist du".

bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner

nicht, bist du nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht,

nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner

bist du nicht seiner Jünger ei - ner? bist du nicht, bist du nicht, bist du

Jünger ei-ner? bist du nicht, bist du nicht, bist du
bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner
Jünger ei-ner? bist du nicht seiner Jün-ger ei-ner? bist du nicht seiner
nicht, bist du nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner Jünger ei-ner?

nicht, bist du nicht, bist du nicht seiner Jünger ei_ner? seiner Jünger einer?

Jünger ei_ner? bist du nicht, bist du nicht seiner Jünger ei_ner? seiner Jünger einer?

Jünger ei_ner? bist du nicht seiner Jünger ei_ner? bist du nicht seiner Jünger einer?

bist du nicht seiner Jünger ei_ner? bist du nicht, bist du nicht seiner Jünger einer?

Nº 18. Recitativo.

Evang.

Petrus.

Evang.

Er leug-ne-te a-ber und sprach: Ich bin's nicht! Spricht des Hohenpriesters Knecht einer,

allegro

Diener.

ein Ge-freund'ter dess, dem Pe-trus das Ohr ab-ge-hau-en hat-te: Sa-he

Evang.

ich dich nicht im Gar - ten bei ihm? Da ver - leug - ne - te Pe - trus a - ber - mal, und

The first system of the musical score is for the vocal part, written on a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the staff. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clef) with a key signature of one sharp. It features a simple harmonic accompaniment with chords and single notes.

also bald krähe - te der Hahn. Da gedachte Petrus an die Worte Je - su, und ging hin.

The second system of the musical score continues the vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are written below the staff. The piano accompaniment includes a long, sustained chord in the right hand, which is held for several measures, while the left hand plays a simple harmonic accompaniment.

Adagio.

54

aus und wei - ne-te bit - ter - lich, und wei -

p legato

The first system of the musical score consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The vocal line begins with a half rest followed by a quarter note, then continues with a series of eighth and quarter notes, mostly beamed together. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. The lyrics are written below the vocal staff, with hyphens indicating syllables spanning across measures.

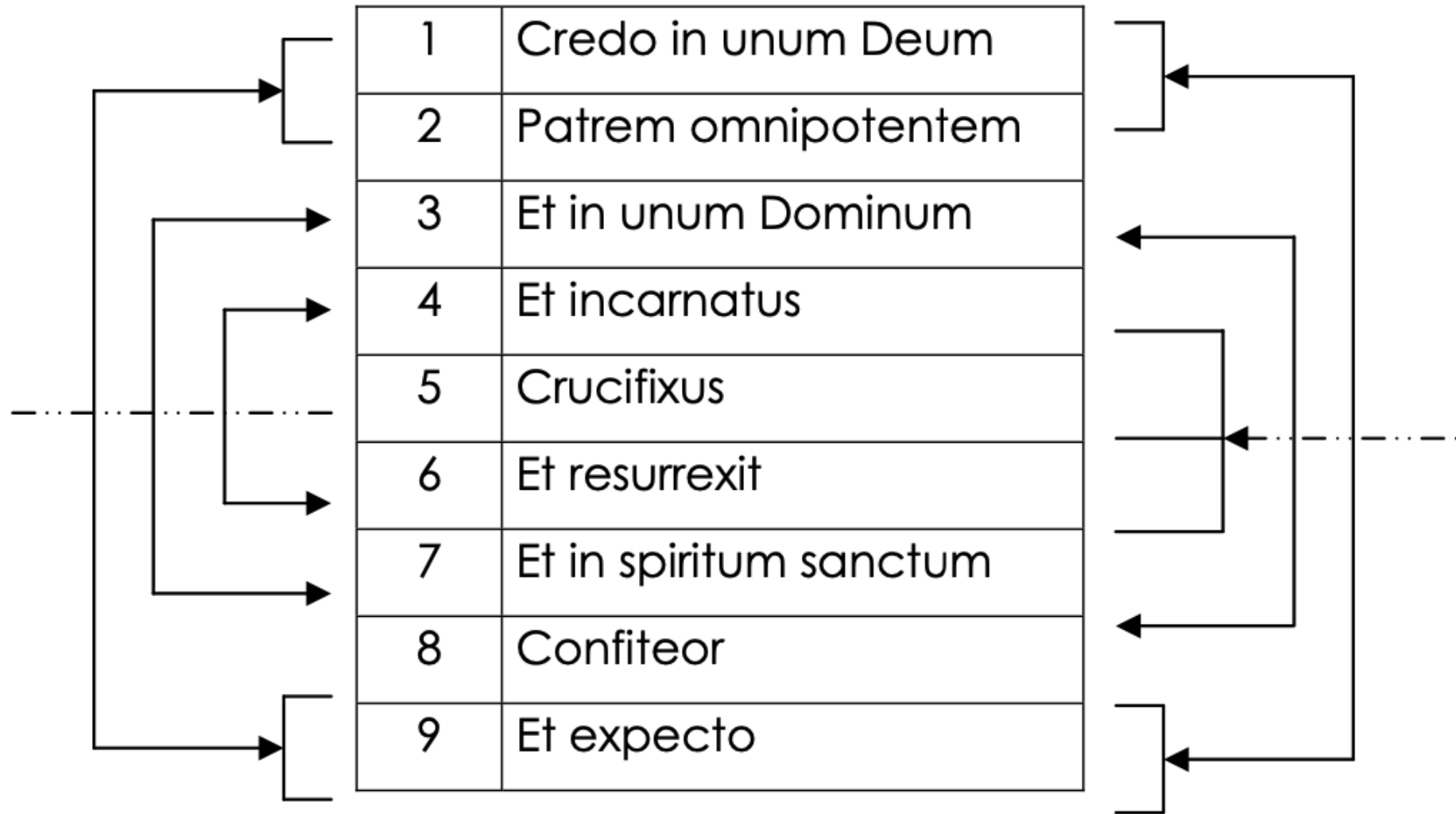
ne-te bit - ter - lich.

The second system continues the musical piece. The vocal line concludes with a half note and a quarter note. The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns, ending with a final chord. The lyrics "ne-te bit - ter - lich." are positioned below the vocal staff, with hyphens indicating syllable placement.

«Ecce Agnus Dei

Credosatsen fra J.S. Bachs messe i h-moll

Et expecto (fra messe i h-moll)

<https://youtu.be/ixFCKKIMvkk?si=4jgdPSlN9y9gOHTa>

Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse
og venter de dødes oppstandelse
og et liv i den kommende verden.

Amen.

- The Sound of music
- The Sound of silence

Vi er et folk på vandring.
I uro, bekymring og nød,
da søger vi styrke og stillhet,
og samles om vin og brød,
og samles om vin og brød. (N13:618)